

He whakarāpopoto o ō motika i raro i te Tikanga Matatapu Pūrongo Moni Tāwera 2004

Ko tā te Waehere Mana Matatapu Pūrongo Moni Tāwera 2004 he whakatairanga i te tōkeketanga, te tōtikatanga, me te mana matatapu mō te pūrongo moni tāwera. Ka kohikohi, ka hoko anō ngā kaipūrongo moni tāwera i ngā mōhiohio mōu, hei tauira, kāore koe i utu i ō nama, mēnā rānei kua whakatauhia koe he kaihou. E tukua ana e tēnei Tikanga me te Ture Mana Matatapu 1993, ngā motika tauwhāiti ki a koe. Kei te whakarāpopoto tēnei mātārere i ētahi o aua motika. Ka taea e koe te kite i te tuhinga Waehere katoa me tētahi hono ki te Ture Mana Matatapu i www.privacy.org.nz.

Whakatūpatō: He whakarāpopoto tēnei. Ki te kite koe i tētahi rerekē i waenganui o tēnei whakarāpopoto o te Waehere, o te Ture rānei, ka mana ko tā te Waehere, tā te Ture rānei.

Ka taea ētahi mōhiohio mōu te pūrongo

E āhei ana ngā kaipūrongo moni tāwera te kohikohi i ētahi momo mōhiohio mō ā rātou pātengi raraunga pūrongo moni tāwera. Kua whakatakoto ngā momo mōhiohio ka taea te kohikohi ki te Waehere. He mōhiohio ēnei mō:

- ngā pūkete moni tāwera āu, tae atu ki ngā tepe moni tāwera me te hītori utunga;
- ngā wā kāore koe i utu i ō utunga moni tāwera (i tukua ki te kohikohinga nama tētahi kore utunga);
- ngā whakatau whakawā a te kōti ki a koe;
- ngā wā i meinga ai koe he kaihou, i uru rānei ki tētahi whakaritenga kaihautanga.

Arā noa ngā tepe wā hei pupuri, hei pūrongo mōhiohio

E āhei ana ngā kaipūrongo moni tāwera:

- te whāki noa i ēnei mōhiohio mō te whā ki te rima tau anake, te pupuri hoki mō te tau kotahi;
- te whāki mōhiohio mō ō pūkete ināianei ki te rua tau rā anō i te katinga o aua pūkete;
- te pupuri pūmau i ngā mōhiohio tuakiri;
- te pupuri pūmau i te mōhiohio kaihautanga takimaha.

Ko ētahi tāngata ka āhei ki tō pūrongo mō ngā take tauwhāiti

E whakatiki ana te Waehere i ngā tāngata e āhei ana ki ō mōhiohio moni tāwera. Ko te tikanga ko ngā kaituku moni tāwera ēnei e whaiwhakaarotia ana tō tono moni tāwera. I ētahi āhuatanga tino whāiti, ka tukua pea ēnei mōhiohio ki:

- ngā kaiwhakarēti tūmanako kua tuku rētihanga ki a koe;
- ngā kaitukumahi tūmanako kua tuku mahi ki a koe, mēnā rawa i he nui te mōrea ki te taha pūtea;
- ngā kairiānga kei te tuku rīanga mō tō mōkete;
- ngā kaikohikohi nama e uruhi ana tētahi nama ki a koe;
- tētahi pokapū mōhiohio me te whakahaumarū e whakahaere ana i tētahi aromatawai wātea whakahaumarū;

- ngā tāngata e whai wāhi ana ki ngā mahi a te kōti;
- ētahi pokapū o te wāhanga tūmatanui e mahi ana i raro i te ture.

Tē taea ō mōhiohio moni tāwera te whāki e tētahi kaipūrongo moni tāwera mō ngā take tauhokohoko pū.

Ka hiahiatia tāu whakaae i te nuinga o ngā āhuatanga

Ka taea anake te nuinga o ngā tiro tiro moni tāwera te whakaoti me tāu whakaae anake. Ka pā tēnei ki te āhei a ngā kaituku moni tāwera, ngā kaiwhakarēti tūmanako, me ngā kaitukumahi tūmanako. Kāore pea e hiahiatia tāu whakaae mō te āhei a ētahi pokapū o te wāhanga tūmatanui, a te hunga rānei i ngā mahi kōti, a ngā kaikohikohi nama. Me whakauru e te kaipūrongo moni tāwera ia āhei ki ō mōhiohio, ka kōrero hoki i tēnei ki a koe ina pātai koe.

Ka taea te tono kia tāmi te kaipūrongo moni tāwera i ō mōhiohio moni tāwera ina whakaaro koe he pāpurenga koe nā te tinihanga:

Ki te whakapono koe he pāpurenga koe nā te tinihanga, tae atu ki te tinihanga tuakiri, ka taea te tono kia tāmi te kaipūrongo moni tāwera i ō mōhiohio moni tāwera mō ngā rā mahi 10. I ō mōhiohio e tāmia ana, tē taea ēnā te whāki tikanga noa e te kaipūrongo moni tāwera.

Ki te tonoa ō mōhiohio e te kaiwhakarato moni tāwera i te kaipūrongo moni tāwera, e āhei ana te kaipūrongo moni tāwera te kī atu kei te tāmia ō mōhiohio. Ka mōhio rā te kaituku moni tāwera he pāpurenga pea koe nā te tinihanga, kei te tono moni tāwera rānei tētahi atu mā tōu ingoa.

Ki te pīrangī koe te tono moni tāwera i ō mōhiohio moni tāwera e tāmia ana, e āhei ana koe te tono kia tuku te kaipūrongo moni tāwera i ō mōhiohio ki tētahi kaituku moni tāwera. Me āta whakaū tūpato tonu te kaipūrongo moni tāwera i tō tuakiri i mua i te whakaae anō ki tēnei.

Ki te pēnei koe kei te haere tonu te mahi tinihanga, ka taea te tono kia tōroa ake te tāmītanga e te kaipūrongo moni tāwera ki kō atu o te 10 rā mahi. Me tuku ki a koe e te kaipūrongo moni tāwera te wā hei hāpono he pāpurenga rawa koe nā te tinihanga. Ka āhei ia te whakakāhore ki te tāmī i ō mōhiohio ki te kore ia e whakaaro he pāpurenga koe nā te tinihanga.

E āhei ana koe te kimi he aha ngā mōhiohio mōu kei te puritia

Tāu e āhei te tono

E āhei ana koe te tono i ngā kaipūrongo moni tāwera mō tētahi tārua o ngā mōhiohio mōu kei a rātou. E āhei ana koe te tono i ngā mōhiohio anake i tō pūrongo moni tāwera, i ō mōhiohio katoa rānei e puritia ana. Ko ngā mōhiohio āpiti pea kāore i tō pūrongo moni tāwera ko ngā mea pēnei i tētahi rārangi o ngā tāngata e āhei ana ki tō pūrongo. Mēnā kua hangā e tētahi kaipūrongo moni tāwera he tapeke moni tāwera mōu, kei a koe te motika kia whakamāramatia tēnei tapeke.

Te whiwhinga mōhiohio

Me tuku te kaipūrongo mōni tāwera i ngā mōhiohio ki a koe, ā, kia kua e takaroa. Ki te pīrangī wawe koe i ngā mōhiohio (i roto i ngā rā mahi e toru) tērā pea ka utu koe i tētahi utu

whaitake – me kua e nui atu i te \$10 – kāore koe e hiahiatia ki te utu mō te mōhiohio. Me āta tiro te kaipūrongo moni tāwera i te tuakiri o tētahi e tonoa ana he āheinga whaiaro. Kei roto pea i tēnei ko te uinga taipitopito tuakiri i a koe, ahakoa tē taea ēnei te āpiti ki te pātengi raraunga o te kaipūrongo moni tāwera ki te kore tāu whakaae.

Ka taea te tautohe ki te kaipūrongo moni tāwera ngā mōhiohio hē

Me āta whakarite ngā kaipūrongo moni tāwera kei te tika ngā mōhiohio e puritia ana e rātou, me tere te whakatika i ngā hē kei te mōhiohio e rātou. Ki te kī koe ki tētahi kaipūrongo moni tāwera kei te hē tana pūrongo, me anga te kaipūrongo, ina tika, ki te whakatikatika i tēnā. Ko te tikanga ka whakataurite e rātou ngā mōhiohio e hoatu e koe ki te mātāpuna, pērā i te kaituku moni tāwera nāna i hoatu te taunoa. Hei tēnei tukanga tiro-tiro, me whakakara te kaipūrongo moni tāwera i tō pūrongo hei whakaatu kua tautohetia e koe taua mea.

Ina whakarite whakatau te kaipūrongo moni tāwera mō ngā mōhiohio hē

Kia wawe tonu te whakarite whakatau a te kaipūrongo moni tāwera mēnā kia mahia te whakatika kua tonu koe, kia whakatūturu rānei i te tika o te mōhiohio. Ki te pīrangī te kaipūrongo moni tāwera kia nui ake i te 20 ngā rā mahi māna hei whakarite whakatau me whakamōhio ia ki a koe, me te whakamārama anō.

Ki te kore e mahia te whakatika i tonu koe ka aha

Ki te kore e mahia te whakatika i tonu koe, me whakapūmohio te kaipūrongo moni tāwera ki a koe he aha i pēnā ai. Ka taea tonu e koe te tonu kia tāpiritia ki tō kōnae he tuhipoka mō tō tonu. Ka kuhuna tēnei tuhipoka ki ngā pūrongo o muri mai.

Ka aha ki te mahia tētahi whakatika

Ki te mahia he whakatika, me whāki te kaipūrongo moni tāwera ki tētahi kua whiwhi ki tō pūrongo moni tāwera. Mē kōrero atu te kaipūrongo moni tāwera e ahatia e rātou me te hoatu i tētahi tārua pūrongo whakatika ki a koe.

I ētahi wā kāore pea e tika tētahi whakatikatika

E whakaahua ana tētahi pūrongo moni tāwera i tō hītori moni tāwera, kua noa iho ko ō nama o nāianeī. Ka taea tonu ētahi mōhiohio te pūrongo ina kei te whakahōuhia kia whakaata i ngā whanaketanga o muri iho. Kei roto i tēnei ko tētahi kaihautanga o mua, tētahi hapanga kua oti ināianeī te utu katoa. Mā konei e noho ai te pūrongo hei kīanga tika tonu o ngā mahi o mua.

Kei a koe te motika ki te amuamu ina whakaaro koe kua takahia te Waehere

Ki te whakapono koe kua takahia te Waehere e tētahi kaipūrongo moni tāwera, me haere tika tonu koe ki taua kaipūrongo moni tāwera. Kei ia kaipūrongo moni tāwera tāna ake tukanga amuamu, me tētahi tangata tautōhito ki te whakarite amuamu mā tētahi tikanga tōkeke, māmā, tōtika.

Ki te kore e whakaritea tāu amuamu, ka taea e koe te amuamu ki te Mana Mātāpono Matatapu, kei a ia nei ngā mana ki te whakatewhatewha i te take. Ko ngā take tē taea te whakarite ka taea te kawē ki te Taraipūnara Arotake Motika Tāngata.

Tāpiri ki ō motika i raro i te Waehere, e āhei ana koe te mau i tētahi kaipūrongo moni tāwera ki te kōti. Ka taea tēnei ina kerēme ana koe i te tūtara, te whakahapa rānei. Mō ētahi kōrero anō, whakapā ki tētahi rōia, pokapū ture ā-hapori rānei.

Mōhiohio whakapā:

Credit reporter: illion

Freephone line 0800 362 222

Email address pacnz@illion.co.nz

Web address www.illion.co.nz

Postal address PO Box 9589 Newmarket Auckland 1031

Tari o te Mana Mātāpono Matatapu:

Waea pātaitai: 0800 803 909

Wāhitau īmēra: enquiries@privacy.org.nz

Wāhitau paetukutuku: www.privacy.org.nz

Wāhi mēra: PO Box 10094, Wellington 6143

Note: This is an official translation released by the Privacy Commissioner pursuant to clause 8(3A) of the Credit Reporting Privacy Code 2004. In the event of a discrepancy between this translation and the English language version set out in schedule 4 of the Code, the English language version should be preferred.